

Het belang van ervaring én domein kennis

(Of: “(on)Bewust onbekwaam?”)

Kent u nog de opdeling in kwadranten van een vierkant langs de assen Bewust/Onbewust en Bekwaam/Onbekwaam? Deze verdeling wordt veelal gebruikt bij het leren van nieuwe vaardigheden en competenties, iets dat ons als mens in dit leven voortdurend overkomt. Voor ons, die veelal in de techniek bezig zijn, betreft dit vaak het begrijpen en onder de knie krijgen van nieuwe technieken en technologieën. Als ons dat na leren en oefenen lukt hebben we onze mogelijkheden en vaardigheden uitgebreid en kunnen we hiermee nieuwe producten of diensten aan klanten aanbieden. Zien we dit iets ruimer dan specifiek technische kennis en vaardigheden, zeg maar zaken als menselijk gedrag of maatschappelijk inzicht dan verrijkt dit ons leven en maakt het dit waardevoller.

Wat wordt nu bedoeld met de tegenstelling bewust/onbewust? Bewust duidt hier op het bewust zijn van beperkingen die je hebt als je iets nieuws leert, of in een nieuwe situatie geplaatst wordt. Je weet dat je het níet weet. Bewust kan ook zijn dat je de kennis al in je opgenomen hebt maar dat je bij elke stap nog bewust moet nadenken omdat je de ervaring mist.

Bekwaam wordt hier gebruikt om de vaardigheden en kennis die je hebt goed te kunnen gebruiken om hiermee de gewenste resultaten te bereiken.

Het is dan ook interessant om naar de combinaties in de kwadranten van bewust en bekwaam te kijken.

Als eerste de combinaties met bekwaam. Bewust-bekwaam: Je weet dat je de kennis, maar misschien nog niet alle ervaring hebt. Je moet nog bewust nadenken bij wat je doet. Bij onbewust-bekwaam denk je er niet meer over na maar gebruik je jouw kennis en ervaringen zonder hier nog over na te moeten denken. Soms wordt dit verward met intuïtie, je weet intuïtief of iets wel of niet kan maar realiseert je niet meer dat dit het resultaat van jaren lange kennis en ervaring opbouw is. Het gevaar is hier dat je soms geneigd bent op jouw intuïtie blind te varen zonder bewust na te denken. Dit kan tot bijzonder vervelende en kostbare fouten leiden.

“Tijdens het vuren van het kanon, een zgn. Gatling gun, worden granaten door de radar gevolgd om te zien of deze het doel treffen.”

Nu onbewust-onbekwaam. Deze combinatie houdt een aantal gevaren in zich verborgen. Als je aan iets nieuws begint dat je nog niet kent en beheerst bestaat het gevaar dat je denkt ‘Och dit lijkt erg op zus-en zo, dat regel ik wel...’. Dit zou een waarschuwing moeten zijn dat je op dit vlak je inhoudelijk waarschijnlijk onbekwaam bent en dat je nog het één en ander te leren hebt.

Een leuk voorbeeld uit mijn eigen ervaring kreeg ik toen ik in de tachtiger jaren bij een radar fabriek werkzaam was. Ik was onderdeel van een team dat aanliegende raketten met de radar moest detecteren en het kanon dat deze moest neerschieten aanstuurde. Tijdens het vuren van het kanon, een zgn. Gatling gun, worden granaten door de radar gevolgd om te zien of deze het doel treffen. Zoals bij alle nieuwe ontwikkelingen zagen wij bij de tests zaken die we niet konden verklaren. Gelukkig had de firma een specialistische wiskundige afdeling die we voor de analyse van de meetresultaten konden raadplegen. Een van de wiskundigen kwam op zekere dag naar mij toe en vertelde dat hij op één ding na alles kon verklaren maar dat hem de domein kennis ontbrak om te kunnen verklaren waarom in bepaalde metingen een frequentie van 70Hz te zien was. Met de kennis van een Gatling gun weet je dat dit een kanon is met roterende lopen en deze uitvoering had 7 lopen die per seconde elk 10 schoten losten, 70 per seconde en dat is 70Hz.

Een droef voorbeeld van onbewust onbekwaam zien we dagelijks, soms zelfs wel twee keer per dag als er nieuws uit Den Haag komt.

Ons nieuwe kabinet is ruim voorzien van brokkenpiloten die duidelijk niets van deze kwadrant indeling kennen of het niet begrijpen.

Een serie trieste voorbeelden van onbewust-onbekwaam zijn, of op zijn minst daar naar handelen.

Een beetje ervaring én domein kennis kan hier veel ellende besparen.

Jan W. Veltman

Reageren?

jan.w.veltman@technology2success.nl

